

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

ในปัจจุบันสิ่งต่างๆมีการเปลี่ยนแปลงเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีการคิดค้นพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิต อันเป็นผลจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ ความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมความก้าวหน้าของประเทศชาติ หากประเทศใดสามารถแสวงหา พัฒนาและดึงเอาศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ของประชากรออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้มาก ประเทศนั้นก็ยังมีโอกาสพัฒนาและเจริญก้าวหน้าได้ยิ่งขึ้น ผู้มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้ที่มีความสามารถทางสมองในการยอมรับปัญหา สร้างความคิด จัดระบบความคิด และประเมินความคิด ทำให้สามารถคิดหลายทิศทาง หลายแง่หลายมุม คิดได้กว้างไกล (อารี พันธุ์ณี, 2537, หน้า 5 - 6)

ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางสมองของมนุษย์ ที่ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างประกอบกัน ได้แก่ ทักษะหรือความชำนาญ ความรู้ เข้าวินิจฉัย ไหวพริบ จินตนาการ และแรงบันดาลใจของมนุษย์ ก่อให้เกิดเป็นความคิดสร้างสรรค์ขึ้น (สายสุดา ตาบัง, 2545, หน้า 2) ความคิดสร้างสรรค์ตอบสนองความต้องการของบุคคลในการคิดและการกระทำอย่างอิสระ กล่าวคือ เมื่อได้คิดและทำในสิ่งที่ต้องการ บุคคลจะเกิดความพอใจ เพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียด เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจและเชื่อมั่นในตนเอง ตลอดจนตระหนักในคุณค่าของตนเอง สามารถสร้างสรรค์ตนเอง และสิ่งแวดล้อมให้เจริญก้าวหน้า (อารี รังสินนท์, 2532, หน้า 500) ความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ตั้งแต่วัยเด็ก ตามทฤษฎีพัฒนาการของอิริคสันพบว่าเด็กวัย 3 - 6 ปี เป็นระยะที่เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ถ้าเด็กได้รับการสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการคิด และทำกิจกรรมต่างๆอย่างเสรีจะทำให้เด็กสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์จึงควรเริ่มตั้งแต่เยาว์วัย (อารี พันธุ์ณี, 2537, หน้า 6) โดยเฉพาะในช่วงของวัยก่อนเรียน หรือช่วง 6 ขวบแรกของชีวิต ซึ่งเป็นช่วงที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยในขณะนี้เด็กจะมีจินตนาการสูงและมีศักยภาพในการคิดสร้างสรรค์ หากช่วงนี้เด็กได้รับประสบการณ์หรือกิจกรรมที่เหมาะสมและต่อเนื่องเป็นลำดับ จะทำให้เด็กมีรากฐานที่มั่นคงสำหรับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในวัยต่อมา แต่ถ้าเด็กไม่ได้รับการเอาใจใส่ หรือไม่มีโอกาสฝึกฝนและขาดโอกาสในการแสดงออกตั้งแต่เยาว์วัย ความคิดสร้างสรรค์ก็จะหดหายไปทีละน้อย ไม่พัฒนาหรืออาจหยุดชะงักลงได้ (เยาวพา เดชะคุปต์, 2542) ดังนั้น การจัดการศึกษาโดยส่งเสริม

ให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ แก่เด็กตั้งแต่เยาว์วัย หรือในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียน ตั้งแต่วัย 3 – 6 ปี โดยมีหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นแนวทางในการจัดการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีร่างกายเจริญเติบโตตามวัย มีสุขนิสัยที่ดี มีความสุข มีคุณธรรมจริยธรรม รักธรรมชาติสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย มีจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547, หน้า 9) มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา โดยบูรณาการการเรียนรู้ผ่านการเล่น ให้เด็กมีทักษะในการแสวงหาความรู้ มีความสามารถในการคิด กำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์กิจกรรมประจำวันที่เน้นการพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอดมีทักษะแก้ปัญหา รวมทั้งมีจินตนาการและมีความคิดสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับวัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548, หน้า 8 - 9)

อย่างไรก็ตามการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยในปัจจุบัน พบว่าไม่ได้มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้คิด สำรวจ ค้นคว้าเกี่ยวกับกิจกรรมที่เด็กสนใจ เด็กถูกตีกรอบจากการอบรมสั่งสอนของครู ไม่มีอิสระทางความคิด ทำให้ความคิดสร้างสรรค์ถูกจำกัด เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าแสดงออกและแสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสม ขาดทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และชอบการลอกเลียนแบบ (บุญสม ลอยบัณฺฑิตย์, 2547, หน้า 2) จะเห็นได้จากผลงานด้านศิลปะของเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่มีลักษณะซ้ำแบบเดิม เลียนแบบกัน ภาพที่สร้างขึ้นเป็นภาพที่ไม่แปลกแตกต่างกัน ไม่มีองค์ประกอบรายละเอียดเพิ่มเติมมากนัก เช่นการวาดภาพและระบายสีภาพต้นไม้ ภูเขา บ้าน ก้อนเมฆ ดวงอาทิตย์ คน เป็นผลงานที่ไม่แตกต่างกันและวาดภาพในลักษณะเดิม ๆ ซ้ำกันทุกวัน (จันทิมา แซ่อึ้ง, 2545, หน้า 2, จันทิมา บุญคลัง, 2543) จากข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเด็กขาดทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับผลการประเมินพัฒนาการเด็ก 3 – 6 ปี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544, หน้า 8) ซึ่งพบว่า เด็กขาดคุณภาพในวิธีการเรียนรู้ เด็กเรียนรู้โดยการท่องจำเพียงอย่างเดียวไม่มีการส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ความคิด การจัดหลักสูตรตายตัว การสอนอ่านเขียน คัดเลข ทำให้เด็กไม่มีอิสระในการแสดงออก ไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) พบว่า สถานศึกษาร้อยละ 11.1 มีผลการประเมินในมาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์อยู่ใน

ระดับดี ที่เหลืออยู่ในระดับปรับปรุง และได้ผลการประเมินต่ำที่สุดจากมาตรฐานทั้งหมด 14 มาตรฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549, หน้า 1)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ได้ทำการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในปีการศึกษา 2550 โดยประเมินพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา พบว่าพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในระดับเขตพื้นที่โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ 2 ของคะแนนเต็ม3ระดับและจากผลการประเมินได้ข้อเสนอแนะว่าการจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยนั้นควรคำนึงถึงการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ การจัดกิจกรรมควรให้กระตุ้นความคิดที่หลากหลาย โดยไม่ยึดติดในกรอบความคิดแบบเดิม (ฝ่ายวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช, 2551)

กลุ่มเครือข่ายควนทอง ประกอบด้วย โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จำนวน 8 โรง ได้แก่ โรงเรียนบ้านท่าน้อย โรงเรียนบ้านเขาหัวช้าง โรงเรียนบ้านเขาวังทอง โรงเรียนบ้านควนทอง (ประชาอุทิศ) โรงเรียนวัดเจดีย์หลวง โรงเรียนชุมชนวัดบางคู โรงเรียนบ้านคลองวัง และโรงเรียนบ้านคลองเหลง การรวมกันเป็นเครือข่ายดังกล่าว ตั้งอยู่บนพื้นฐานหาบริบทที่ใกล้เคียงกัน เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ปัจจัยในการจัดการศึกษา และคุณภาพการศึกษา เป็นต้นจากการประเมินพัฒนาการของนักเรียนในเครือข่ายเมื่อปีการศึกษา 2550 ปรากฏว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์และคิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ได้ระดับคุณภาพร้อยละ 79.78 และจากการสัมภาษณ์เพื่อนครูในกลุ่มเครือข่ายเดียวกัน ในการทำกิจกรรมการแสดงบทบาทต่าง ๆ ของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กจะแสดงพฤติกรรมออกมาคล้ายกัน ผลงานที่ถ่ายทอดออกมามีแนวเดียวกับเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ เมื่อมีการตั้งคำถามเด็กจะตอบคำถามคล้ายคลึงกัน การวาดภาพการถ่ายทอดงานศิลปะจะออกมาเหมือนกัน เช่น เมื่อคนใดคนหนึ่งวาดต้นไม้ เด็กคนอื่นก็จะวาดต้นไม้ตาม ถ้าคนหนึ่งวาดบ้านคนอื่น ๆ ก็จะวาดเหมือน ๆ กัน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลให้เด็กขาดทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์

ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ครูผู้สอนจะต้องให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นของตนอย่างอิสระ โดยครูต้องไม่เป็นผู้เผด็จการทางความคิดและไม่เข้มงวดกับคำตอบของเด็กจนเกินไป ตลอดจนยอมรับความผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อนว่าเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นได้ ควรสนับสนุนให้เด็กมีความยืดหยุ่นทางปัญญา ยั่วยุให้หาคำตอบที่แปลกๆ ใหม่ ๆ อยู่เสมอ (สมศักดิ์สินธุระเวชญ์และคณะ, 2543, หน้า4) การจัดประสบการณ์แก่เด็กจึงควรส่งเสริมให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็น ชอบเสาะแสวงหา ค้นคว้า สำรวจ ช่างสงสัย ช่างสังเกต ชอบแสดงออกมากกว่าการเก็บกด มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งใหม่ ๆ มีสมาธิในการทำงาน ฟังพอใจและสนุกสนานในการใช้ความคิด

มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความคล่องตัว มีความยืดหยุ่นในการคิด มีความอดทน มีใจที่เปิดกว้าง มีความมั่นใจและมีจินตนาการสูง สิ่งเหล่านี้ทำให้เด็กหรือผู้เรียนเกิดความคิดที่แปลกใหม่เป็น อิทธิพลพื้นฐานที่ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัยได้ (อุทัย บุญโท, 2544, หน้า 5) ซึ่ง โดยธรรมชาติแล้วการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจะต้องอาศัยประสบการณ์ตรงหรือสิ่งที่ป็นรูปธรรม โดยผ่านการรับรู้โดยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ การฟัง การดม การมอง การสัมผัสและการชิมรส ดังที่คิวอี้ ได้กล่าวว่า เด็กเรียนรู้ด้วยการกระทำ และบรูเนอร์ยังสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กจากการ ค้นพบด้วยตนเอง (เปลว ปุริสาร, 2543, หน้า 2) จากแนวคิดที่กล่าวมานี้ มีผลทำให้ครูนำนวัตกรรม การสอนมาใช้ในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย ในระดับปฐมวัยซึ่งเป็นการจัดประสบการณ์ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ เช่น การสอนภาษาโดยเน้น ประสบการณ์ การสอนหลักสูตรไฮ/สโคป การสอนภาษาแบบธรรมชาติ การสอนแบบโครงการ เป็นต้น

สำหรับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ (project approach) ในระดับปฐมวัยเป็นการบูรณาการ ความรู้ วิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เช่น ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา วรรณกรรม และศิลปะ เป็นต้น (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548) การเรียนรู้แบบโครงการจะมีขั้นตอนการจัดของกิจกรรมที่เอื้อ ให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดเองและสร้างสรรค์ผลงานการเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการเรียนรู้ในการจัด ประสบการณ์แบบโครงการ เป็นการสนับสนุนการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็ก ๆ ช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างสอดคล้องกับธรรมชาติและ ความสนใจ (สตัยา สายเชื้อ, 2541, หน้า 53) ในการจัดประสบการณ์แบบโครงการเด็กจะเป็นผู้มีบทบาทในการเลือก เรื่องหรือหาวิธีที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เด็กได้ศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึก จาก ประเด็นที่เด็กตั้งคำถามขึ้นเอง เลือกวิธีการที่จะหาความรู้ด้วยตนเอง และมีครูที่ยอมรับความคิดเห็น ของเด็ก แสดงให้เด็กเห็นว่าครูให้ความสนใจ เชื่อมมั่นในความคิดของเด็ก และให้โอกาสเด็กที่จะ เรียนรู้ตามความคิดและวิธีการของตนเอง เพื่อแสวงหาคำตอบและเสนอผลการหาคำตอบด้วยงานที่ สร้างขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาผลของการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อ ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยว่าความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์แบบ โครงการมีความแตกต่างกันหรือไม่ ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยขณะได้รับการจัดประสบการณ์แบบ โครงการมีลักษณะเป็นอย่างไร และความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์แบบโครงการผ่าน เกณฑ์ระดับใด ผลการวิจัยดังกล่าวจะเป็นแนวทางในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน อันเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

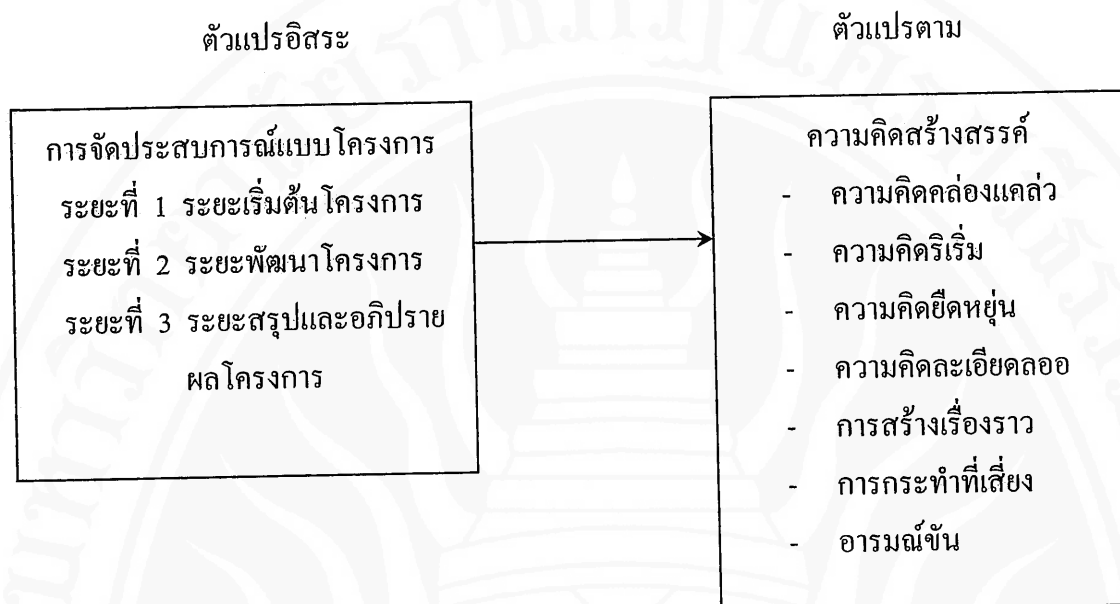
1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบ
โครงการ
2. เพื่อศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยขณะได้รับการจัดประสบการณ์แบบ
โครงการ
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดประสบการณ์
แบบโครงการกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม

สมมติฐานการวิจัย

1. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการสูง
กว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการสูง
กว่าเกณฑ์ที่กำหนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลของการจัดประสบการณ์แบบ
โครงการที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ผ่านการจัดกิจกรรม 3 ระยะได้แก่ระยะที่1 ระยะเริ่มต้นโครงการ
โดยผ่านกิจกรรมการระดมความคิด การอภิปรายแสดงความคิดเห็น ระยะที่2ระยะพัฒนาโครงการ
ในระยะนี้จะมีกิจกรรมการสืบค้นข้อมูลคำตอบ ค้นหา ศึกษา ค้นคว้าและระยะที่ 3 ระยะสรุป
อภิปรายผลโครงการ โดยมีกิจกรรมนำเสนอ การแสดง การจัดนิทรรศการ การสาธิต ซึ่งทุกระยะ
ของการจัดประสบการณ์มีผลต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในด้านต่าง ๆ ของเด็กปฐมวัย ดัง
กรอบแนวคิดการวิจัยต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ในกลุ่มเครือข่ายควนทอง อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จำนวน 8 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านทำนอย โรงเรียนบ้านเขาหัวช้าง โรงเรียนบ้านเขาวังทอง โรงเรียนบ้านควนทอง (ประชาอุทิศ) โรงเรียนวัดเจดีย์หลวง โรงเรียนชุมชนวัดบางคู โรงเรียนบ้านคลองวัง และโรงเรียนบ้านคลองเหลง รวมจำนวนนักเรียนทั้งหมด 110 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนบ้านคลองเหลง จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จากประชากรโดยมีโรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดประสบการณ์แบบโครงการ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เนื้อหาจากหน่วยการเรียนรู้ธรรมชาติรอบตัว จำนวน 2 โครงการ ได้แก่ โครงการผักนึ่งและโครงการ ป.ปลาเจ้าสัตว์น้ำตัวน้อย โดยกำหนดเนื้อหาของแต่ละโครงการตามความสนใจของเด็ก ซึ่งเด็กจะเป็นผู้กำหนดเรื่องราวตามความสนใจของตนเอง

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลองประมาณ 5 สัปดาห์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โดยทำการทดลองจัดประสบการณ์แบบโครงการ จำนวน 2 โครงการ โครงการละ 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 45-60 นาที อย่างไรก็ตามระยะเวลาที่ใช้ในการแต่ละโครงการสามารถยืดหยุ่นตามความสนใจของนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย หมายถึง ความสามารถในการคิดจินตนาการ ผสมผสานความรู้และประสบการณ์ของเด็ก ซึ่งทำให้เกิดผลการคิดในรูปของการดัดแปลงให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ที่แตกต่างไปจากรูปแบบเดิม ใหม่ไม่ซ้ำกับผู้อื่นได้รายละเอียดที่ชัดเจนและมีความหมายสมบูรณ์ในหัวข้อเรื่องผักนึ่ง และเรื่อง ป.ปลาเจ้าสัตว์น้ำตัวน้อย สามารถวัดได้จากการสังเกต พฤติกรรม ตรวจผลงาน ชักถาม และใช้แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของเจเลนและเฮอร์เบอร์ ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้มีการวัดความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 7 ลักษณะคือ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ ความคิดยืดหยุ่น การกระทำที่เสี่ยง การสร้างเรื่องราว และอารมณ์ขัน ดังนี้

1.1 ความคิดคล่องแคล่วหมายถึงความสามารถในการคิดของเด็กในการตอบคำถาม การตอบสนองต่อสถานการณ์ เรื่องราวหรือเหตุการณ์เรื่องผักนึ่ง และเรื่อง ป.ปลาเจ้าสัตว์น้ำตัวน้อย ให้ได้รวดเร็วและมีปริมาณมาก

1.2 ความคิดริเริ่ม หมายถึง ความสามารถในการคิดของเด็กในการตอบสนองต่อสถานการณ์ เรื่องราวหรือเหตุการณ์เกี่ยวกับหัวข้อผักนึ่งและป.ปลาเจ้าสัตว์น้ำตัวน้อยให้ได้ความคิดแปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับผู้อื่น เป็นภาพหรือสัญลักษณ์ที่วาดขึ้นใหม่นอกเหนือจากภาพที่กำหนดไว้ การคิดแปลกใหม่ ไม่คิดตามแบบแผนเป็นภาพที่แสดงความคิดแปลกใหม่แตกต่างไปจากความคิดปกติทั่วไป กล่าวหาทางเลือกอื่น ๆ และเสนอออกมาไม่ว่าจะบังเกิดผลเช่นไรแก่ผู้เสนอก็ตาม

1.3 ความคิดละเอียดลออ หมายถึง ความสามารถในการคิดของเด็กในการตอบสนองต่อสถานการณ์ เรื่องราวหรือเหตุการณ์เกี่ยวกับหัวข้อผักนึ่งและ ป.ปลาเจ้าสัตว์น้ำตัวน้อยให้ได้รายละเอียดที่ชัดเจนและมีความหมายสมบูรณ์การแสดงความลึก ใกล้เคียง-ไกลหรือมิติของภาพ การ

ผสมให้เกิดเรื่องราวอันเดียวกัน

1.4 ความคิดยืดหยุ่น หมายถึง ความสามารถในการคิดของเด็กเกี่ยวกับหัวข้อผักบุ้ง และ ป.ปลาเจ้าสัตว์น้ำตัวน้อยในเรื่องของการต่อเนื่องด้วยเส้น ประเภทหรือแบบของความคิด ความสามารถในการหาคำตอบได้หลายทิศทาง ความรู้สึกรักที่มองสิ่งแวดล้อมในแง่มุมที่คิดงาม แปลกใหม่

1.5 การสร้างเรื่องราว หมายถึง ความสามารถของเด็กในการคิดให้เกิดเรื่องราวอันเดียวกันให้มีความต่อเนื่องเกี่ยวกับหัวข้อผักบุ้งและ ป.ปลาเจ้าสัตว์น้ำตัวน้อย

1.6 การกระทำที่เสี่ยงหมายถึง ความสามารถของเด็กในการกล้าแสดงออกเกี่ยวกับหัวข้อผักบุ้งและ ป.ปลาเจ้าสัตว์น้ำตัวน้อยไม่ว่าจะบังเกิดผลเช่นไรก็ตาม

1.7 อารมณ์ขัน หมายถึง ความสามารถของเด็กในการคิดแปลกใหม่และขำขันจากการวาด การเล่า การบอกกล่าวของเด็กเกี่ยวกับหัวข้อผักบุ้งและ ป.ปลาเจ้าสัตว์น้ำตัวน้อย

2. การจัดประสบการณ์แบบโครงการ หมายถึง รูปแบบกระบวนการจัดประสบการณ์ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดสร้างสรรค์ และผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริงในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ ผ่านกระบวนการเรียนรู้อย่างลุ่มลึก ครูมีหน้าที่สนับสนุนและร่วมกันวางแผนกับผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนจะเป็นผู้คิดค้นหาคำตอบด้วยตนเองผู้เรียน มีการวางแผนการทำงานร่วมกันโดยมีครูเป็นผู้ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกรวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ระยะเวลาในการทำกิจกรรมขึ้นอยู่กับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดทั้งโครงการ แบ่งออกเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะเริ่มต้นโครงการ เป็นระยะที่เด็กสนทนาระดมความคิด อภิปราย แสดงความคิดเห็น เพื่อค้นหาและคัดเลือกสิ่งที่ตนเองสนใจร่วมกัน มากำหนดหัวเรื่องที่将会ทำโครงการร่วมกันของกลุ่ม ครูจะเป็นผู้คอยกระตุ้นให้เด็กคิด นำเสนอความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เดิมที่มีเกี่ยวกับหัวเรื่อง เสนอคำถามที่ต้องการสืบค้น วางแผนสำหรับทำโครงการร่วมกัน โดยผ่านกิจกรรมการอภิปราย การทัศนศึกษา การนำเสนอ การศึกษาค้นคว้า การจัดแสดง

ระยะที่ 2 ระยะพัฒนาโครงการ เป็นระยะที่เด็กกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน สืบค้นข้อมูลคำตอบ ค้นหา ศึกษา ค้นคว้า ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ตลอดจนการพิสูจน์ทดสอบสิ่งที่เด็กสนใจโดยใช้กิจกรรม เด็กจะได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่จากการศึกษาในโครงการ โดยผ่านกิจกรรมการอภิปราย การทัศนศึกษา การนำเสนอ การศึกษาค้นคว้า การจัดแสดง

ระยะที่ 3 ระยะสรุปและอภิปรายผลโครงการ เป็นระยะที่เด็กเตรียมการสำหรับนำเสนอผลการศึกษาในโครงการในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การแสดง จัดนิทรรศการสาธิตเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมแล้วเด็กและครูร่วมประเมินผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากโครงการวางแผนเตรียมการสำหรับ

ศึกษาโครงการต่อไป โดยผ่านกิจกรรมการอภิปราย การทัศนศึกษา การนำเสนอ การศึกษาค้นคว้า การจัดแสดง

3. เกณฑ์ที่กำหนด หมายถึง ระดับความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ตามที่ต้องการหลังจากจัดประสบการณ์แบบโครงการ ในที่นี้กำหนดเป็นคะแนนร้อยละ 80

4. เด็กปฐมวัยหมายถึงเด็กนักเรียนชั้นอนุบาล 2 อายุระหว่าง 5 – 6 ปี ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนควนทอง ตำบลควนทอง อำเภอชนอม จังหวัด นครศรีธรรมราช

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แนวทางในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการ
2. ครูผู้สอนได้แนวทางการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยในด้านอื่นๆ
3. เด็กปฐมวัยกลุ่มเป้าหมายได้พัฒนากระบวนการคิด พัฒนาความคิดสร้างสรรค์จากการทำกิจกรรมโดยใช้แผนการจัดประสบการณ์แบบโครงการ
4. ครูผู้สอนได้แนวทางการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์แบบโครงการเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ที่เหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการและความสนใจของเด็ก